

Den ufærdige model

Sydafrika kan ikke rigtig bestemme sig for, om landet skal være lokomotiv eller magnet for nabolandene. Økonomien flader ud efter de første optimistiske år under Mandela

Af Michael Bech

Den sydafrikanske model for demokrati og økonomi er værd at stræbe efter for andre afrikanske lande.

Faktisk er den noget i retning af den skandinaviske velfærdsmodel. Men det lader sig ikke gøre at gennemføre modellen på få år i så fattigt et land som Sydafrika.

»Pengene er der simpelt hen ikke. Derfor bliver folk nu utilfredse, når de ikke ser hurtige forandringer til det bedre,« siger

Hans Erik Stolten, som er forskningsadjunkt ved Center for Afrikastudier.

Sydafrika er sværvægteren i det sydlige Afrika. Den nye regering følte, at landet skyldte regionen noget efter frihedskampen, som nabolandene støttede. Derfor håbede alle på, at Sydafrika kunne blive det økonomiske og politiske forbillede – et lokomotiv for regionen.

Men det går ikke så godt med økonomien i Sydafrika som forventet. Der var regnet med en økonomisk vækst på seks

procent i år, men den kniber sig kun lige op på en procent.

Især de udenlandske investorer har svigtet landet. Alle troede ellers på, at investeringerne ville vælte ind i landet, når sanktionerne som følge af apartheid blev ophævet.

»Men investorerne er skeptiske. Der er ikke nok at sælge på det sydafrikanske marked. Og regeringen har ikke tacklet kriminaliteten og korruptionen grundigt nok. Derfor vælger udenlandske firmaer mere sikre »kulturer«,« siger Hans Erik Stolten.

Sort skuffelse

Forskningsadjunkten mener heller ikke, at arbejds-

kraften er kvalificeret nok. Kapitalen er stadig koncentreret på få hænder, hvilket giver et utroligt skævt indenlandsk forbrug.

De sorte afrikanerne har fortsat en alt for lav løn til at være forbrugere i vestlig forstand. Altsammen en arv fra det gamle apartheid-styre. Økonomien i Sydafrika er ikke særlig fleksibel, og industrisektoren har vist sig ikke at være gearet til vestlige markeder.

»I stedet er der nu udbredt utilfredshed på universiteterne og i de faglige organisationer, og selv den brede sorte befolkning er skuffede. Optimismen var ellers stor ved overgangen til demokra-

tisk styre i 1994, men i realiteten var optimismen ikke holdbar. De sorte kommer ikke på hvidt niveau på få år,« siger Hans Erik Stolten.

Da Nelson Mandela i 1994 vandt præsidentvalget, fik han overdraget en opgave, kun få misundte ham. Forfaldet havde grundfæstet sig efter flere års sanktionsramt økonomi i Sydafrika.

Mandelas hold skulle derfor knække kurver, hvis mage vi ikke kender til på vore breddegrader. Økonomien havde været på nedtur i 30 år.

»Mandela har klart lettet den fredelige overgang. Han har tæmmet venstrefløjen og de vrede faglige organisationer. Der synes

ikke umiddelbart at være et brugbart alternativ til den førte økonomiske politik. Regeringen er klar over problemerne, men kræver mere tid, før det nyere nyliberalistiske økonomiske program, GEAR, virker efter hensigten,« siger Hans Erik Stolten.

Fattige får det bedre

Også vestlige finansielle analytikere vurderer Sydafrikas økonomi lavt. Det store land er blot nummer 7 ud af 23 afrikanske lande i en større kreditvurdering. Valutakurserne er faldende, og omkring 40 procent af befolkningen i de sorte townships er arbejdsløse.

Med undtagelse af land-

brugssektoren er der skabt meget få nye job i det private erhvervsliv siden 1995. Antallet af offentligt ansatte er vokset støt, men den sektor står over for en alvorlig slankekur.

Regeringen skal nemlig bruge lønningerne til at fortsætte den trods alt positive udvikling med at opfylde de fattigstes mest basale behov.

Næsten 1,3 millioner mennesker har fået lettere adgang til vand, og hundredtusinder af hjem har fået indlagt elektricitet. Der skyder nye sundhedsklinikker op konstant, og regeringen er godt i gang med at opføre nye huse til de mange boligløse.